

התראה מאי היא?

א. רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יב הלכה ב

אחד תלמיד חכם ואחד עם הארץ צריך התראה, שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד שמא שוגג היה. וכיצד מתרין בו? אומרין לו "פרוש או אל תעשה שזו עבירה היא וחייב אתה עליה מיתת בית דין או מלקות", אם פירש פטור, וכן אם שתק או הרכין בראשו פטור, ואפילו אמר יודע אני פטור עד שיתיר עצמו למיתה ויאמר על מנת כן אני עושה ואח"כ יהרג. וצריך שיעבור ויעשה תיכף להתראה בתוך כדי דיבור, אבל אחר כדי דבור צריך התראה אחרת. ובין שהתרה בו אחד מן העדים ובין שהתרה בו אחר בפני עדים אפילו אשה או עבד, אפילו שמע קול המתרה ולא ראהו ואפילו התרה בעצמו הרי זה נהרג.

ב. כסף משנה הלכות סנהדרין פרק יב הלכה ב

ובין שהתרה בו וכו'. ספ"ק דמכות (דף ו'): אמר רבא מתרה שאמרו אפי' מפי עצמו ואפילו מפי השד. ופירש"י מפי עצמו ההרוג עצמו התרה בו. ואפשר לפרש בו עוד פירוש אחר שההורג היה מתרה בעצמו ואומר ראוי לי לימנע מלעשות זאת שא"כ יהרגוני ב"ד ואחר כך גבר יצרו עליו ועשאה, ולמד רבינו ק"ו לעבד ואשה. ודין השד כיון אליו רבינו באמרו אפי' שמע קול המתרה ולא ראהו:

ג. אילת השחר מסכת מכות דף ו עמוד ב

הנה ברמב"ם פ"ב מסנהדרין [לפי ביאור הכס"מ] ס"ל דעפ"י עצמו היינו דהעושה עבירה אומר בעצמו דיודע שזה אסור ושחייבין ע"ז עונש כזה וראוי לי לימנע מזה ואח"כ גבר יצרו עליו ועשה. ולכאורה לפי"ז **ההתראה אינה בכלל שום דין, דהעיקר הוא מה שאומר שמקבל עליו שאע"פ שיענש מ"מ עושה העבירה**, א"כ אחרי שמהני אפילו מפי עצמו מאי רבותא אפילו שד, דהא העיקר הוא מה שמקבל עליו לעשות אף על פי שיענש, ואף על גב דלפמ"ש"כ הכסף משנה דאומר דראוי לי לימנע מלעשות, יש לומר דחוץ ממה שמקבל עליו לעשות אף על פי שיענש, יש כאן אזהרה שמוזהר עצמו מלעשות, וזה צריך להשמיענו דמהני אזהרה ממי שלא רואין, מ"מ משמע דהעיקר הוא קבלת העונש. והנה ממה שאומר ריב"ר דחבר אינו צריך התראה משמע קצת כהרמב"ם דסגי בידיעת העונש, אלא דרבנן ס"ל דאולי בכ"ז כעת שכח מחומר האיסור, אבל אם לרבנן מלבד ידיעת העונש וקבלתו צריך ג"כ אזהרה ממי שהוא אחר, א"כ נצטרך לעשות מחלוקת רחוקה בינו לרבנן, דאיהו לא ס"ל כלל דבעי אזהרה, ולרבנן בעי אזהרה חוץ ממה דצריך ידיעת העונש.

עדות מיוחדת

ד. שולחן ערוך חושן משפט הלכות עדות סימן ל סעיף ו

בדיני ממונות, אף על פי שלא ראו שני העדים המעשה כאחד, עדותן מצטרפת. כיצד, אמר האחד: בפני הלוהו ביום פלוני, או: בפני הודה לו, ואמר העד האחר: בפני הלוהו ביום אחר, או: הודה לו, הרי אלו מצטרפין. וכן אם אמר האחד: בפני הלוהו, והשני אומר: בפני הודה לו, או שאומר הראשון: בפני הודה לו, והשני אומר: אחר זמן הלוהו בפני, הרי אלו מצטרפין.

מתורגם

ה. שולחן ערוך חושן משפט הלכות דיינים סימן יז סעיף ו

לא יהיה הדיין שומע מפי המתורגמן, אם היה מכיר בלשונם ושומע טענותיהם. אבל אם אינו יודע בלשונם כל כך שידע להשיב להם להודיעם פסק הדין, מותר להעמיד מתורגמן.

ו. סמ"ע סימן יז ס"ק יד

שומע מפי המתורגמן. וכ"כ הטור והמחבר לקמן סימן כ"ח [טור סעיף ט' ומחבר] סעיף ו' לענין עדות, ונלמד בגמרא [מכות ו' ע"ב] מדכתיב [דברים י"ז ו'] על פי שנים עדים, ומהעדים נלמד לבע"ד דחד טעם לשניהן, דיותר יוכל להתברר האמת כששומע מפי בעלי דינין והעדים עצמן, ומשו"ה כשמבין הדיין לשונם אלא שאינו מהיר בלשונם כדי לדבר עמהם, מותר להעמיד מתורגמן ביניהן, והמתורגמן מדבר עמהם לפני הדיין מה שמשימין בפיו מחקירות ודרישות ופסק דין, והדיינים מבינים ועומדים על דבריהם.

קרוב של הערב

ז. חדושי הרמב"ן מסכת מכות דף ז עמוד א

פרש"י ז"ל שהיו עדי הלוואה, והראב"ד ז"ל (בהשגות על הרי"ף) כתב שטענותיהן על עסקי פרעון, כגון שאמר לו לזה למלוה "פרעתוך" ובטענה זו נפטר הערב, והביא עדים שלא פרעו ונמצא הערב מתחייב לפרעו, אלא שהיו העדים קרובים לערב. וזה הפירוש יותר נכון ומחוויר, שאם היו עידי הלוואה ואמרו שראובן הלוה לשמעון ולוי ערב, ולוי זה טוען ואומר לא היו דברים מעולם, למה לא יהא נאמן לגבי שמעון ולא לגבי לוי ומה ענין זה לזה? והיכי אמרי' בגמ' "לאו בתר ערבא אזיל", הא ודאי לא אזיל בתריה דהא אין כאן עדות שהיה לו ערב, ולמה אתה קורא אותו ערב? אטו אם אמרו שנים "ראובן הלוה לשמעון מנה וללוי מנה" והן קרובין ללוי נפסלין לגבי שמעון? והא נמי להא דמיא. אלא ודאי יפה כיון הראב"ד ז"ל שאמר שכבר נודע בעדים אחרים שזה ערב לזה אלא שהלוה טוען פרעתי, וע"ז אמרו לאו בתר ערבא אזיל דלא אפשר למימר דלא פרע ליה אא"כ אתה מחייב הערב...